

O slovesnem odkritju spomenika VALENTINU VODNIKU.

Rôdu slovenskemu dan zazóril najslavnejše zmage:
 Sam je ob svojih močéh dvígnil se kvišku na luč!
 Veke in veke prežil, oblastnim služabnik národom,
 Jarem nasilstva nosé ovčje-kroták je Slovén;
 Béde ga reši nebó, duhá prebudí mu srčností,
 Jarma žulečega prost sam si je zopet gospod.
 Bójnega jékla ni déd slovenski vihtíl za vladarstvo,
 Ali po lévje srdít rójstvena branil je tlà.
 Vredni potomci smo mi umrših pradedov — junakov,
 »Vera in cesar in dom« géslo veljá tudi nam.
 Svojim na svojih nam tleh utríplje srcé od ponosa:
 Mali Slovenije rod dúševno je zmagovit.
 Dókaj blestí se imen iz listov povestnice naše,
 Sléharu zémlje rodóv díke jih svoje bi zval,
 Jednemu genijev teh hvaležni je národ Slovénov,
 Póznim zanamcem na vzor zgradil čestí spomeník.
 Kómu neznano pri nas imé li očeta Vodníka,
 Ljubljenca divnih modric, svojih prvaka je let,
 Mnoga rojákem za njim že zvezda sijala svetlejša,
 Vender poznejše zlatíl prve je sêstre odsév.
 Strune Vodnikove glas, dramílo, veselje, tolažbo,
 Národ je slúšal zavzet, pesniku hvalo dajóč,
 Slišal iz njega je ust domače dežele usodo,
 Vdíhnil mu on je krepóst, da ne obupaj nikdár.
 Da, ne obupaj, Slovén, če hipno se skrije ti sreča,
 Vnémlji Vodníkov te duh, hódi junaški na pre j!
 Trudov si svojih dozday učakal vesele plodove,
 Orji in sěj in požél blágoslov bodeš stotér.
 Ako povzdigi domú žrtvujemo dúšne krepósti,
 Ako ljubezen srcá zvésto ohranjamo zánj:
 Trajnejší naše dokaz slavitve je mojstra Vodníka,
 Nego sta marmor in brón, času begóčemu plén.

Jos. Cimperman.

LISTEK.

Vodnikov spomenik se je včeraj dné 30. junija odkril v Ljubljani in velika slavnost, katere se je navdušeno udeležil ves narod slovenski, zvršila se je po razglašenem programu. Da bi tudi »Ljubljanski Zvon« dostojno poslavil dičnega pesnika, domoljubnega učenjaka in narodnega budnika, posvetil je v denšnjem listu njegovemu spominu več spisov. Pisatelji, katerih spise smo zategadelj odložili za prihodnjo številko, nam gotovo to oprosté. Bralce bode pa tudi zanimalo zvedeti več novih podatkov iz življenja dičnega slavljenca.

„**Slava Vodniku**“. Tako se imenuje jako lično izdelan album, katerega je ob Vodnikovi slavnosti izdala živahno delujoča »Krajcarska družba« ter ga zadnje slavnostne dni prodajala po 30 kr. na korist »Narodnemu domu«. Album obseza v tako zvanem vizitičnim formatu portrét Vodnikov, pesnet po Ganglovem kipu, dalje Vodnikov spomenik s stojalom vred, natančni snimek Vodnikovega životopisa »Rojen sim« itd., pisanega s pesnikovo roko, Vodnikov rojstveni dom, prijazni Koprivnik in pesnikov nagrobni spomenik. Ta lični album bode zaradi svoje lepe vnanje oblike in zaradi krasnih, pomenljivih podob, katere obseza, vsakemu Slovencu najlepši spomin na lepe dni Vodnikovega praznika.

»**Svoji k svojim.**« Veseloigra v enem dejanji. Spisal dr. *Ž. Vošnjak*. V Ljubljani 1889, 8, 32 str. Cena 30 kr. Tisk in samozaložba »Narodne Tiskarne«. Upokojeni sodnik in veleposestnik *Pilkovič*, mož stare korenine in starega poštenja, navdušen domoljub in čestitelj Vodnikov, hoče svojo ljubeznivo hčerko *Zoro* omožiti z daljnim sorodnikom svojim, mladim juristom Teodorjem Plevelom. V *Pilkovičevo* hišo pa zahaja tudi mladi zdravnik dr. Slavec, kateri zaradi svoje vrlosti in zaradi svojega značajnega domoljúbja *Zori* veliko boljše ugaja, nego gizdalin Teodor. Sicer se tudi Teodor, da bi dobil bogato nevesto za ženo, pred *Pilkovičem* nosi za Slovenca, toda v svoji duši je velik naroden nasprotnik in veren častitelj kranjske »Germanije«. Ko pošteni *Pilkovič* spozna pravo mišljenje svojega bodočega zeta, da mu nejevoljen slovo ter zaroči svojo hčer s poštenim dr. Slavcem. *Pilkovič* in mlada zaročenca se odpravijo v Ljubljano k Vodnikovi slavnosti, h kateri je stari *Pilkovič* na veliko svoje veselje tudi dobil povabilo od slavnostnega odbora. Igra se završuje z apoteozo Vodnikovo. Ta dramatični proizvod se jako prijetno bere in preverjeni smo, da bode, dobro igran, tudi v gledališči dosegel lep uspeh. Jako primeren je za male gledališke predstave slovenske, zatorej narodna društva nanj posebno opozarjamo.

Primerno darilo slovenski mladini. Vijolice. Pesmi za mladost. Spisala Lujiza *Pesjak-ova*. Poklonjene iskrenemu pokrovitelju mladine blagorodnemu gospodu Dr. *Jerneju Zupanču*. Vsebina: I. Poklonilo; II. Obrazi iz prirode; III. Iz otročjega življenja; IV. Srčni glasovi; V. Ubožec. (Dramatičen prizor). Knjiga obseza 160 strani ter stane elegantno vezana z zlato obrezo 1 gld. 60 kr., broširana 1 gld. 10 kr. Dobiva se v J. R. *Milic-evi* tiskarni v Ljubljani in v vsaki bukvarni. — Žal man je, da v denašnji številki zavoljo nedostatnega prostora o tej lepi knjigi ne moremo obširneje govoriti. Prihodnjič!

Muzejsko društvo v Ljubljani je imelo dné 25. junija ob 1/27. uri svoj občni zbor. Zborovanje je otvoril kot najstarejši član g. vladni svetovalec *Anton Globočnik*. Potem je poročal tajnik g. prof. *Julij Wallner* o društvenem delovanji, spominjajoč se smrti pokojnega kustosa *Dežmana*. Blagajnik g. *Robida* je objavil dosti ugodno gmotno stanje. Prebitka je v blagajnici 200 gld. 48 kr., atudi proračun zaključuje s prebitkom. Poročili sta se vzeli na znanje brezdebaté, na kar se je vršila volitev. Oddanih je bilo 22 listkov in načelnikom je bil izvoljen z 20 glasi g. vladni svetovalec *Anton Globočnik*, ki je med glasnimi dobroklici izjavil, da volitev vzprejme. Odbornikom je bil izvoljen g. kustos *A. Müller* z 19 glasovi ter je tudi izjavil, da se zahvaljuje na izkazanem zaupanji in da volitev prevzame. Društvena izvestja, obširna knjiga, so se članom ali že izročila, ali se bodo še poslala na dom. Žal, da je število muzejskega društva članov jako majhno, da ne dosega niti jedne stotine. Domoljubom priporočamo torej, da pridno pristopajo društvu, ki nima druge naloge nego preiskavati naše dežele »klasična« tla, širiti domoznanstvo, vednost in domoljubje.

Pesem kranjskih brambovcev. Ker v Ljubljani baš te dni našemu Vodniku odkrivata dostojen spomenik, pošiljam Vam pesem, o kateri menim, da je Vodnikova, dasi ni natisnena doslej v nobeni zbirki njegovih spisov. Pesem, ki mi je slučajno prišla v roke, tiskana je na pol pôle in 4° ter se glasi doslovno tako:

PESIM

Krajskih Brambovcov

per

Banderškemu Shegnanji

v LUBLANI.

30. dan maliga Trauna 1809.

Oroshje, bobni danf gromè:

Hitimo k' fvet' oblubi!

Junak' se stavjo u veršé,

Nakvišhk' s' rokàm k' peršegi.

Sovrašnik! glej nafh sbrufhen mezh!

Pobér, kopita: ti si prezh!

Dushela, Zefar shivi!

V nebelsa gor peršeshemo,

Svefti bander' oftati;

Bandera t'ga se primemo:

Pod njim se nam ni bati:

Sovrašnik more berfh pobit,

Drushina, dom posablen bit';

Dushela, Zefar shivi!

Boja ne iſhe Krajnz: Junak

Ni puntar: al' u ſhlushbi

U ſmert hity Kranjz Korenak

Prot' temu, k'ter' ga rubi.

Mi 'zhmo, zhe nam ni v' myri bit',

Raifh' mertvi, koker flushni bit',

Dushela, Zefar shivi!

Bi sdaj med nam' nafh Zefar bil,

Edinoſt nafh vidil,

Solsé veſéle bi tozhil,

Salublen v' foj Kardelu!

U ogen s' jako sajn' gremò;

Veſél' sa ozha kry damò:

Dushela, Zefar shivi!

Pofhtenje, vera naf budy,

Refhiti domazhio:

Pofhtenje, vera naf dervy

Odteti domovino.

Sovrašniki v' shoud fileni

So, Bratji! s' nam she ſkleneni:

Dushela, Zefar shivi! —

Pesem je okrašena s čelado, z mečem, ščitom, topom, lovorjevim vencem in z drugimi vojaškimi znamenji ter je natisnena pri Leopoldu Egerji.

Čas — 1. 1809. — kraj, vsebina, jezik — vse pravi, da je pesem Vodnikova. Kdo izmed Slovencev bi bil v tistem času tudi zmožen takšno pesem zložiti kakor jedini — Vodnik!

V Rojanu dné 19. junija 1889.

Ivan Belec †, Dné 10. junija opoludne je umrl pri Sv. Duhu nad Krškim on-dotni župnijski administrator *Ivan Belec*, znan pisatelj slovenski. Porojen dné 3. aprila 1856. leta v Radomlji pri Kamniku in v duhovnika posvečen dné 26. julija 1879. služil je za kaplana pokojnik v Koprivniku na Kočevskem, na Igu in v Žiréh; bil je župnik pri Fužinah na Gorenjskem, pozneje ko je šel zaradi bolehnosti v pokoj, bil je duhovnik v Lahovčah in naposled administrator pri Sv. Duhu. Pokojnik Belec, ki je leta 1870. dovršil gimnazijo v Ljubljani, učil se je zlasti v bogoslovji severno-slovanskim jezikom. Za velike rusko-turške vojne je na podstavi ruskih novin redno sestavljal za »Slovenski

Narod« dalje in krajše dopise in poročila z bojišča. Tudi »Ljubljanskemu Zvonu« je bil prva tri leta sotrudnik in priobčil je v njem marsikatero literarno novico iz poljskega ali ruskega slovstva. Pozneje je pričel proučevati zlasti narodno-gospodarska vprašanja, o katerih je zadnja leta v »Slovinci« priobčil mnogo ravno tako zanimivih kakor korenitih člankov. Blag bodi spomin plemenitemu možu in nadarjenemu pisatelju!

Jernej Francelj †. Znani domoljub profesor Jernej Francelj umrl je dne 16. junija ob 2. uri zjutraj v Varaždinu. Pokojnik je bil porojen dne 19. avgusta 1821. v Čabraski vasi pri Poličanih na Spodnjem Štajerskem. Srednje šole je obiskoval v Celji, v Mariboru in v Karlovcu ter je po dovršeni filozofiji v Gradcu stopil l. 1845. v bogoslovno semenišče labodske škofije. A zadnji hip, predno je bil posvečen v duhovnika, izstopil je iz semenišča ter odšel v Prago na filozofično fakulteto. Prebivši leto 1850. suplent v Celji, dovršil je pozneje svoje modroslovne studije na Dunaji ter l. 1856. dobil stalno učiteljsko mesto na realki v Varaždinu, kjer je preživel ves čas svojega življenja. Rojen in zaveden Slovenec objemal je z isto ljubeznijo kakor svoj slovenski, tudi bratovski hrvaški narod. Leta 1867. je ustanovil ter do l. 1871 uredoval list »Pučki prijatelj«, s katerim je budil v Hrvatih narodno zavest ter učil praktično gospodarstvo. Njegove knjige »Tuga« je šla v 10.000, knjiga »Tumač« v 6000, »Seljak« v 1000 izvodih med prosti narod. Ker je kmetovalce v Varaždinski okolici poučeval tudi praktično v kmetijstvu, čislal ga je vsak, kdor ga je poznal. In kakor priprosti narod, tako požrtovalno je podpiral narodna društva, hrvaške in slovenske časopise. Blag ohranimo spomin tej plemeniti duši!

Plemstveno pismo dr. Carbonarija-Voglarja, rojenega Nakelčana viteza rimskega carstva s predikatom »de Wieseneck«, prišlo je pred nekaj tedni po prijaznosti čast. g. župnika Martina Povšeta iz Št. Jurija pri Kranju v ljubljanski deželni muzej. Narejeno je dne 3. aprila 1694. l. z lastnoročnim podpisom cesarja Leopolda. Obseza zvezek v 4° in je popisano na desetih pergamentnih listih od obeh strani. Na 11. str. je naslikan Carbonarijev grb, v ukusu sedemnajstega stoletja — strokovnjak grboznanstva bi se pač ob njem spotikal. Kot strokovnjaško delo vidimo pravokotno čveterodelno razdelitev ščita, barva se menja na njem med črno in rudečo. V črni barvi dvorepa zlata leva, pušice v šapah držeča, v rudeči podoba žene v naravni barvi, ki pleše na zlatokrili modro barvani krogli; renčantično stilizirana čelada v črnozolti in rudečesreberni barvi, nad njo krona, izza katere zlati pušico držeči lev kakor dragotina gleda. Razven tega je podaril č. g. župnik Povše tudi odpustni in potovalni dekret Voglarjev dđto 24. aprila 1714. l., katerega so mu naredili na povelje carja Petra I., kateremu je bil dr. Voglar šestindvajset let zvest telesni zdravnik. Originalu v ruskem jeziku je priložen latinski prevod. Obe pismi sta zvezani s papirnatiimi odrezki. Dr. Voglar se je dne 9. decembra 1715 z Ruskega povrnil v Ljubljano.

„Ljubljanski Zvon“

izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 glđ. 60 kr., pol leta 2 glđ. 30., četrt leta 1 glđ. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 glđ. 60 kr. na leto.

Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr.

Lastniki in založniki: **Fr. Levec** i. dr. — Izdajatelj in odgovorni urednik: **Fr. Levec**.
Uredništvo in upravništvo v *Ljubljani*, v Medijatovi hiši na Dunajski cesti, 15.

Tiska »Narodna Tiskarna« v Ljubljani.